

IV Fe
abede

METODYKA WYCHOWANIA I NAUCZANIA DZIECI GŁUCHYCH

/w III semestrze 4 godz.tyg. - w IV sem. 5 godz.tyg. i 2
godziny seminarium /

Cele i zadania

Celem metodyki wychowania i nauczania jest przygotowanie słuchaczy do pracy wychowawczo-dydaktycznej w pełnej szkole podstawowej dla dzieci głuchych poprzez:

1. Zapoznanie z etiologią głuchoty i właściwościami psychofizycznymi dziecka głuchego.
2. Rozwijanie umiejętności poznawania dziecka głuchego w środowisku i w procesach wychowawczo dydaktycznych.
3. Zaznajomienie z założeniami i formami działania profilaktycznego i rewalidacyjnego dzieci głuchych.
4. Zapoznanie z organizacją, metodami i formami pracy dydaktyczno-wychowawczej w zakładach i szkołach podstawowych dla dzieci głuchych.
5. Wyrobienie umiejętności planowania, organizowania i prowadzenia zajęć dydaktyczno wychowawczych z dziećmi głuchymi w szkole podstawowej.
6. Zaznajomienie z rozwojem myśli pedagogicznej w zakresie wychowania i nauczania głuchych.
7. Wyrobienie umiejętności twórczego korzystania z dorobku pedagogicznego pod kątem potrzeb pedagogiki socjalistycznej.

Tematyka

1. Dziecko głuche. Etiologia głuchoty, profilaktyka. Rozwój fizyczny dziecka głuchego. Właściwości psychiczne dziecka

głuchego i jego możliwości rozwojowe. Drogi poznawania rzeczywistości przez głuchych. Luki w pojęciach głuchych, możliwości kompensacyjne. Spostrzeżenia, pamięć, wyobrażenia oraz rozwój mowy i myślenia dzieci głuchych. Metody poznawania dzieci głuchych; wywiady, obserwacje, wytwory dziecięce, dokumentacje i testy /Leitera, Knoxa/.

2. Podstawowe założenia rewalidacyjne, organizacja opieki nad głuchymi w Polsce Ludowej i świecie. Niezbędne warunki do wszechstronnego rozwoju fizycznego i psychicznego głuchych. Wprowadzenie głuchych do społeczeństwa słyszających. Wykształcenie ogólne i zawodowe, organizacja szkół i zakładów. Polski Związek Głuchych i Światowa Federacja Głuchych.

3. Zasadnicze zagadnienia wychowawcze - dydaktyczne oparte na patofizjologii wyższych czynności nerwowych. Rodzaje środków porozumiewania się i ich wartości rewalidacyjne. Mowa ustna jako podstawowy środek porozumiewania się warunkujący wszechstronny rozwój dziecka głuchego. Nauczanie mowy głosowej /mówienie i czytanie z ust/. Nauczanie mowy w związku z działalnością dzieci. Tworzenie sytuacji wymagających mowy głosowej oraz wykorzystywanie przypadkowych sytuacji. Niezbędne warunki dla wytworzenia środowiska mownego. Wykorzystanie gier dydaktycznych oraz wszelkiego rodzaju imprez, uroczystości i obchodów dla rozwoju mowy ustnej. Praca artykulacyjna i poprawianie wad wymowy.

4. Program i metody nauczania w szkole podstawowej dla głuchych:

a/ Praca z dziećmi głuchymi w wieku przedszkolnym w domu i przedszkolu,

- b/ Cele nauczania szkoły podstawowej dla głuchych. Programy i plany nauczania. Proces i ogólne zasady nauczania. Proces i i ogólne zasady nauczania w szkole dla głuchych.
- c/ Ćwiczenia wstępne. Ćwiczenia porządkowe. Sprawdzanie obecności i czystości. Obserwacje pogody i prowadzenie kalendarzy pogody. Ćwiczenia oddechowe. Ćwiczenia głoso i rytmiczno-głosowe. Ćwiczenia artykulacyjne i ćwiczenia usprawniające narządy mowy.
- d/ Metody nauczania i ich charakterystyka. Metoda ośrodków pracy w klasach młodszych i metody przedmiotowe w starszych.
- Podstawowe założenia metody ośrodków pracy i ich realizacja. Metodyka nauczania języka polskiego w szkole podstawowej dla dzieci głuchych. Podstawowe zagadnienia metodyczne poszczególnych przedmiotów przewidzianych w planie nauczania szkoły podstawowej dla głuchych.
- e/ Budowa jednostek lekcyjnych w szkole dla głuchych. Przygotowanie rzeczowe i metodyczne do prowadzenia lekcji. Opracowanie konspektów lekcyjnych. Pomoce naukowe.
- f/ Praca domowa ucznia. Kontrola i poprawianie prac domowych. Organizacja pracy domowej ucznia głuchego współpraca w tym zakresie z internatem i opieką domową
- g/ Wykorzystanie podręczników czasopism i książek oraz pomocy naukowych w pracy z dziećmi głuchymi.
- h/ Planowanie pracy dydaktyczno-wychowawczej w szkole i zakładzie dla dzieci głuchych.

1/ Osobowość nauczyciela dzieci głuchych.

1. Rozwój myśli pedagogicznej w zakresie wychowania i nauczanie dzieci głuchych:

a/ Ewolucja poglądów na głuchoniemotę w ciągu wieków.

Wpływ kierunków filozoficznych na stosunek do głuchych

Wpływ stosunków politycznych i ekonomicznych na położenie głuchych. Zmienność celów nauczania.

b/ Pierwsze próby nauczania głuchoniemych. Hieronimo Cardano - pierwszy teoretyk nauczania głuchych. Praktycy: Pedro de Pance, Pablo Bonnet, Jan Anman, Jakub Pereira i inni.

c/ Pierwsze szkoły dla głuchoniemych.

Michał de L'èppe i Samuel Heinicke. Powstanie, rozwój i walka dwóch metod nauczania - francuskiej i niemieckiej.

Podstawowe założenia tych metod. Metoda wiedeńska. Metoda szlezwińska.

d/ Reforma Hilla i rozwój szkolnictwa dla głuchych w zachodnich krajach kapitalistycznych.

e/ Opieka nad głuchoniemymi na Rusi Kijowskiej, w Rosji i w Związku Radzieckim. Organizacja i rozwój szkolnictwa dla głuchych w Związku Radzieckim. Naukowe podstawy kształcenia głuchych. Instytut Defektologii w Moskwie i jego działalność badawczo - naukowa. Metody nauczania w szkołach radzieckich.

f/ Organizacja opieki i nauczania głuchych w krajach demokracji ludowych.

g/ Rozwój opieki nad głuchymi w Polsce. Pierwsze próby organizacji nauczania - Romanów i Wilno. Powstanie

Instytutu, jego praca dydaktyczna, wychowawcza i wydawnicza. Wybitni nauczyciele i dyrektorzy: Falkowski, Siestrzyński Papkoński, Jagodziński i inni. Postępowe nurty w pracy Instytutu. Powstanie i rozwój dalszych zakładów - Lwów, Poznań, Racibórz, Łódź, Kraków i inne. Stan szkolnictwa dla głuchych w Polsce międzywojennej w latach 1918 - 1939. Metody nauczania. Walka o upowszechnienie i demokratyzację szkolnictwa. Kształcenie nauczycieli do szkół dla dzieci głuchych. Państwowy Instytut Pedagogiki Specjalnej.

- h/ Rozwój szkolnictwa dla głuchych w Polsce Ludowej, organizacji szkół i zakładów. Kształcenie zawodowe. Metody pracy. Perspektywy rozwojowe, powszechny obowiązek szkolnym
- h/ Praca wychowawczo-dydaktyczna w internacie zakładu wychowawczego dla dzieci głuchych:
- g/ System i zadania pracy wychowawczej w internacie zakładu dla głuchych. Socjalistyczne wychowanie w kolektywie. Język jako środek wychowawczy.
- b/ Wychowanie przez organizowaną działalność wychowanków. Praca społecznie użyteczna jako jeden ze środków wprowadzania głuchych w środowisko.
- c/ Poznawcza działalność dzieci w internacie. Przygotowanie lekcji. Wycieczki. Gry i zabawy. Konkursy.
- d/ Praca organizacji uczniowskich. Samorząd, Z.H.P. - Z.M.
- e/ Kółka zainteresowań. Organizacja, planowanie, prowadzenie pracy.
- f/ Praca nad przygotowaniem uroczystości szkolnych i państwowych.

g/ Tworzenie w internacie środowiska mownego. Wykorzystanie sytuacji dla mowy. Konkursy mowne. Poprawianie wad wymowy. Współpraca ze szkołą.

W s k a z a n i a   m e t o d y c z n e

Przy realizacji programu wychowania i nauczania dzieci głuchych będą występowały trzy podstawowe formy pracy: wykłady i seminaria, praktyka pedagogiczna oraz samodzielne zdobywanie wiedzy przez słuchaczy.

Wykłady i seminaria obejmujące materiał programowy będą ściśle związane z bieżącą praktyką pedagogiczną słuchaczy. Te też powinny one być ilustrowane przykładami z praktyki i stanowić teoretyczną podbudowę działalności wychowawczo dydaktycznej słuchaczy. Część materiału programowego, szczególnie z historii wychowania i nauczania głuchych która znajduje się w dostępnej dla słuchaczy literaturze, należy pozostawić do samodzielnego opanowania.

Praktyka pedagogiczna obejmować będzie hospitacje lekcji dla dzieci głuchych, prowadzeniu lekcji dla dzieci głuchych oraz krytyczne omawianie obserwowanych i prowadzonych lekcji: Szczególny nacisk należy przy tym położyć na rozwijanie i wprowadzanie nowych form pracy z dziećmi głuchymi. Samodzielne zdobywanie wiedzy będzie polegało na studiowaniu odpowiedniej literatury, przygotowaniu rozpraw związanych z programem nauczania, prowadzeniu obserwacji dzieci głuchych oraz opracowywaniu konspektów zajęć praktycznych /konspekty, sprawozdania/. Należy dążyć do zainteresowania słuchaczy dostępną literaturą oraz wyrobienia umiejętności twórczego korzystania z dorobku pedagogicznego.

L i t e r a t u r a   o b o w i a z k o w a

1. Chwatcew M.E., Szabalin, S.N. A sobiennostwi i psychologii głuchego szkolnika. Moskwa 1961.
2. Ceppertowa Lidia. Badania nad myślowym ujmowaniem stosunków przez dzieci i młodzież głuchoniemą. Kraków 1964.
3. Grzegorzewska Maria - Uzasadnienie w świetle nauki Pawłowa, wartości rewalidacyjnych metody ośrodków pracy w szkole specjalnej. Studia Pedagogiczne PAN t.II.
4. Grzegorzewska Maria - Wyobrażenia zastępcze jako jedna ze swoistych form kompensacji w przystosowaniu się głuchych do świata słyszających. Szkoła Specjalna Nr 6 z 1959r.
5. Grzegorzewska Maria - Zjawisko kompensacji u niewidomych i głuchych. Szkoła Specjalna Nr 1-2 z 1960r.
6. Okopiński Henryk - Dzieje nauczania i wychowania głuchych. Warszawa 1964. Skrypt.
7. Siestrzyński Jan - Teoria i mechanizmy mowy. Warszawa 1920. Biblioteka PIPS.
8. Smoleńska Janina - Rozwój psychiczny dziecka głuchego. Świat głuchych Nr 7 i 8 z 1965r.
9. Taniowski Józef ^{au} , Zarys endiologii.
10. Tułodziecki Wacław - Nauczanie języka polskiego w szkole podstawowej dla dzieci głuchych. Warszawa 1955.
11. Tułodziecki Wacław - Mowa dźwiękowa i jej wartość rewalidacyjna w wychowaniu dzieci głuchych. Szkoła Specjalna Nr 2 z 1957r.
12. Zykw S.A. - Obuczenie głuchych dzieci języka po principu formiowania miczewego obszczenia. Moskwa 1961.

13. Zykow S.A. - Obuczanie głuchich dzieci jazyka. Moskwa 1959r.
14. Zykow S.A. - Wospitatelnaja rabota w intiernacie szkoły głuchich dzieci. Moskwa 1961r.
15. Bieżące studiowanie czasopism - Szkoła Specjalna, Logopedia, Świat Głuchych, Żiźń Głuchich.